

Rechtshistorische Courant

Oktober 2016

Inhoud

Woord Vooraf	2
Recent verschenen	3
Call for Papers	4
J. Willard Hurst Summer Institute in Legal History – University of Wisconsin (Madison, VS)	4
Kalender.....	4
10 oktober 2016 – Colloquium ‘ <i>Right to be forgotten versus right to remember</i> ’ (Brussel, België)	4
14 oktober 2016 – Nederlands-Belgische Studiekring voor Rechtsgeschiedenis (Antwerpen, België).....	4
20 oktober 2016 – Leuvense rechtshistorische lezingen - Leuven Legal History Talk (Leuven, België).....	5
20-21 oktober 2016 – „Nichtgeborene Kinder des Liberalismus“?– Zivilgesetzgebung im Mitteleuropa der Zwischenkriegszeit (Regensburg, Duitsland)	5
27 Oktober 2016 – Prijs Auschwitzstichting/Prix de la fondation Auschwitz 2015-2016– Jacques Rozenberg (Brussel, België)	6
Najaar 2016 - Vier naarjaarlezingen over rechtsiconografie (Groeningemuseum, Brugge)	6
10 November 2016 – Overhandiging Sarttonmedaille aan prof. dr. Louis Berkvens (Gent, België).....	6
16-18 januari 2017 – Congres: <i>The Art of Law: Artistic Representations and Iconography of Law & Justice in Context from the Middle Ages to the First World War</i> (Groeningemuseum, Brugge) ..	7
Rechtshistorisch instituut in de kijker	8
Varia:	8

Woord Vooraf

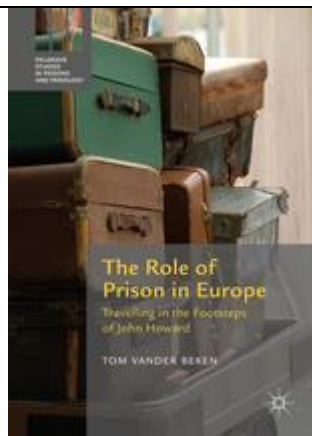
Geachte lezer,

Hieronder signaleren we de Engelse vertaling van het boek van Tom Vander Beken over de gevangenissen. Het kan misschien raar lijken dat de Rechtshistorische Courant aandacht besteedt aan een boek over het gevangeniswezen in Europa vandaag. Vander Beken schrijft echter niet zomaar over gevangenissen vandaag, maar in dialoog met de achttiende-eeuwse hervormer John Howard. Die deed aan vergelijkend onderzoek op een eenvoudige, maar daarom niet minder efficiënte manier. Hij ging naar het buitenland en vroeg gewoon of hij een kijkje mocht nemen in de plaatselijke gevangenissen. Vander Beken volgt in de voetsporen van Howard en bezoekt net als Howard o.a. Nederland. De confrontatie tussen Howards beschrijvingen en Vander Bekens vaststellingen levert prachtige literatuur op. Vander Beken, jurist en criminoloog, toont daarbij aan dat hij ook (na eerdere publicaties, zoals over uitleveringen of het proces tegen Gavrilo Princip) een uitstekend rechtshistoricus is. Hij zet ook aan het denken. De door hem toegepaste methode, waarbij men het spoor volgt van een historisch voorbeeld om verleden en heden te confronteren, kan immers ook in andere gevallen mooi onderzoek opleveren. Nadat Vander Beken Howard gevolgd heeft, is nu de vraag: wie volgt Vander Beken?

(Voor we het vergeten: wie dit boek graag in het Nederlands leest: T. Vander Beken, Howardreizen. De rol van de gevangenis in Europa, Antwerpen, Maklu, 2015.)

De redactie

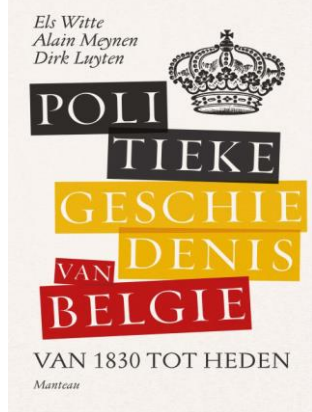
Recent verschenen

T. VANDER BEKEN, *The Role of Prison in Europe. Travelling in the Footsteps of John Howard*, Palgrave Macmillan, 2016, 243 p.

This book discusses the role of the prison in Europe across a divide of over 200 years. Inspired by the travels of the prison reformer John Howard (1726-1790), who visited prisons across Europe in the eighteenth century, it fundamentally reflects on centuries of the practice of locking people up as punishment. Howard travelled across Europe to visit prisons, with a simple method: he travelled and knocked on prison doors on his journey and entered the premises. He then observed the situation in the prison, took notes and left to visit other locations. Howard's influential book *The State of the Prisons* resulted from his experiences, provoking debate among prison reformers and academics worldwide.

Adopting the contemporary methods of prison tourism research, the author follows in Howard's footsteps. He draws on extensive research conducted in prisons across six countries: England, Norway, the Netherlands, France, Italy and Azerbaijan. Howard's reflections are used as a frame to assess contemporary prisons, particularly revolving around the questions of what prisons are for today, and what they should (or should not) be. It will be of great interest to criminologists researching prisons and penology, as well as historians interested in the histories of punishment.

E. WITTE, A. MEYNEN en D. LUYTEN, *Politieke geschiedenis van België. Van 1830 tot heden*, Brussel, Manteau, 2016, 512 p.

De vooraanstaande historici Els Witte, Alain Meynen en Dirk Luyten beschrijven het politieke proces in zijn bredere maatschappelijke context. Niet alleen de strijd om de macht in de politiek en de Wetstraat, maar ook de economische en sociale veranderingen en de pressiegroepen die ze mee doordrukten, worden belicht. Alle belangrijke gebeurtenissen vanaf 1830 worden op thematisch-chronologische wijze behandeld, met als rode draden de sociaal-economische, de levensbeschouwelijke en de communautaire tegenstellingen in ons land. Ook recente ontwikkelingen zoals de bankencrisis, BHV, de zesde staatshervorming en de aanvallen in Zaventem en de Brusselse metro komen ter sprake. Het resultaat: een levend, actueel standaardwerk. Het boek bevat een uitgebreide bibliografie, een personen- en zakenregister en een chronologisch overzicht van de regeringen sinds 1830.

Call for Papers

J. Willard Hurst Summer Institute in Legal History - University of Wisconsin (Madison, VS)

De *American Society for Legal History (ASLH)* en het *Institute for Legal Studies at the University of Wisconsin Law School* organiseren voor de 9de keer het tweejaarlijkse Hurst Summer Institute in Legal History, ditmaal onder leiding van Mithra Sharafi (University of Wisconsin-Madison). Het programma dat twee weken duurt, omvat presentaties en discussies over *core readings* in rechtsgeschiedenis. De ASLH zal 12 Fellows selecteren om deel te nemen aan het gebeuren. Voorrang gaat naar jonge rechtshistorici, ongeacht hun specialisatie. Geïnteresseerden kunnen een aanvraag indienen **tot 1 december 2016**. Meer informatie vindt u op hun [webstek](#).

Kalender

10 oktober 2016 - Colloquium 'Right to be forgotten versus right to remember' (Brussel, België)

Naar aanleiding van de nieuwe Europese privacyverordening, die in mei 2016 door het Europees Parlement werd goedgekeurd, organiseert het Rijksarchief op **10 oktober 2016** in het **Paleis der Academiën** een internationaal colloquium over "Right to be forgotten versus right to remember". De verordening introduceert het 'recht vergeten te worden'. Wat de implicaties zijn voor de archiefsector en het historisch onderzoek wordt belicht door archivariissen, historici, juristen en informatiespecialisten uit heel Europa.

Het programma van dit colloquium en de inschrijvingsmodaliteiten vindt u [hier](#).

14 oktober 2016 - Nederlands-Belgische Studiekring voor Rechtsgeschiedenis (Antwerpen, België)

Prof.mr. Jan Hallebeek (VU Amsterdam) zal als eerste spreken, over "Verontschuldigen in het privaatrecht. Herleving van *amende honorable*?"

Toelichting: Er wordt tegenwoordig gepleit voor de mogelijkheid in het aansprakelijkheidsrecht om verontschuldigen te vorderen, ook onafhankelijk van en eventueel zonder enige vorm van schadevergoeding, bijvoorbeeld in geval van medische fouten. Het vroegmoderne recht kende ook een rechtsmiddel om verontschuldiging (*amende honorable*) te vorderen, namelijk de *actio ad palinodiam*, die vooral was bedoeld voor gevallen van aantasting van eer en goede naam. In de lezing wordt ingegaan op de opkomst en ondergang van deze aansprakelijkheid in de Noordelijke Nederlanden, alsmede het karakter ervan. Kunnen wij in de nabije toekomst wellicht spreken over een wedergeboorte van dit oude rechtsmiddel?

Daarna zal spreken prof.mr. Laurent Waelkens (KU Leuven), over "De *pia causa* van Justinianus: liefdadig fonds of onaanvechtbare rechtshandeling?"

Toelichting: In de Romeinsrechtelijke literatuur is de *causa pia* de voorloper van de stichting met goed doel. Letterlijk vertaald is het in de oudheid een absoluut te respecteren rechtshandeling.

In de lezing zou ik graag enkele elementen belichten van de receptie van die twee woorden die aan de basis liggen van de goederen in de dode hand.

De bijeenkomst gaat door op **14 oktober** om **14.30** in de Universiteit Antwerpen in de *Annexe* op de **Stadscampus**, Lange Winkelstraat 9 (aan de zijkant van de kerk). Inschrijven kan via wallinga@law.eur.nl.

20 oktober 2016 – Leuvense rechtshistorische lezingen - Leuven Legal History Talk (Leuven, België)

Op donderdag 20 oktober om 18.00 geeft David L. Dusenbury (KU Leuven – De Wulf-Manson Centre for Ancient, Medieval and Renaissance Philosophy) een lezing met als titel *'The Judgement of Pontius Pilate: A Critique of Giorgio Agamben'*. Het hele gebeuren zal plaatsvinden in de **Kleine Vergaderzaal** in het poortgebouw van de **Faculteit Rechtsgeleerdheid**, Tiensestraat 41 te Leuven.

Het onderwerp laat zich als volgt samenvatten: *"In zijn recente essay 'Pilate and Jesus' (Rome 2013; Stanford 2015) beweert de Italiaanse rechtsfilosoof Giorgio Agamben dat Pontius Pilatus Jezus van Nazareth nooit formeel heeft veroordeeld. Tijdens deze voordracht, daarentegen, zal worden beargumenteerd dat Pilatus Jezus wel degelijk, pro tribunali, veroordeeld heeft tot de kruisdood, en dat Pilatus' vonnis de Europese rechtstheorie op vaak onvermoede wijzen heeft vormgegeven."*

Een korte samenvatting en beknopt overzicht van de vorige lezingen kan u terugvinden op hun [webstek](#).

20-21 oktober 2016 – „Nichtgeborene Kinder des Liberalismus“?– Zivilgesetzgebung im Mitteleuropa der Zwischenkriegszeit (Regensburg, Duitsland)

Op 20 en 21 oktober gaat in het Duitse Regensburg de conferentie *Nichtgeborene Kinder der Liberalismus* door. Na de Eerste Wereldoorlog en het uiteenvallen van de Donaumonarchie ontstonden nieuwe staten in het oostelijke deel van Centraal-Europa. In die nieuwe staten werd op zoek gegaan naar een 'eigen' nationaal rechtstelsel. Vooral het burgerlijk recht werd op nationale leest geschoeid. Deze wetboeken kunnen beschouwd worden als één van de laatste grote verwezenlijkingen van de tijd van de liberale codificaties die ruwweg begon met de napoleontische Code Civil en eindigde met het Duitse BGB dat door Wieacker als "een laatgeboren kind van het liberalisme" werd beschouwd. In die zin zijn de Centraal-Europese codici 'niet-geboren kinderen van het liberalisme'. Tijdens het Interbellum zijn ook sterke sociale en paternalistische tendensen te ontwaren die de stap naar het huidige privaatrecht zetten. Elk nieuw wetboek getuigde van een hoge kwaliteit en verdient het wetenschappelijk bestudeerd te worden. Daarom wordt tijdens deze bijeenkomst een comparatieve invalshoek gebruikt. De Hongaarse codes worden vergeleken met die uit de Baltische staten of Roemenië.

Deze conferentie vindt plaats in het Haus der Begegnung, Hinter der Grieb 8, 93047 Regensburg (ingang: Amore, vino e amici). Meer informatie kan u verkrijgen via: Prof. Dr. Martin Löhnig Lehrstuhl für Bürgerliches Recht, Deutsche und Europäische Rechtsgeschichte sowie Kirchenrecht Universitätsstraße 31 93053 Regensburg.

E-Mail: Caroline.Berger@ur.de

27 Oktober 2016 - Prijs Auschwitzstichting/Prix de la fondation Auschwitz 2015-2016- Jacques Rozenberg (Brussel, België)

De Jury voor de toekenning van de Prijzen van de Auschwitzstichting heeft beslist om de *Prijs van de Auschwitzstichting* toe te kennen aan **Dimitri Roden**, onderzoeker van de Leerstoel Recht, voor zijn werk *Het Duitse krijgsgerecht en de openbare orde in bezet België (1940-1944)*, Doctoraatsproefschrift (Promotoren: Prof. Bruno de Wever, Universiteit Gent, en Prof. Stanislas Horvat, Koninklijke Militaire School, Brussel), 2015, 608 p.

De *Prijs Auschwitzstichting – Jacques Rozenberg* werd toegekend aan **Laurence Schram**, voor haar werk *La Caserne Dossin à Malines 1942-1944. Histoire d'un lieu*, doctoraatsproefschrift (Promotor: Pieter Lagrou), Faculté de Philosophie et Lettres, ULB, 2014-2015, 574 p.

De academische zitting voor de uitreiking van deze prijzen zal plaatsvinden op donderdag **27 oktober 2016 om 18.00u**, in het **Stadhuis van Brussel**.

Inschrijvingen voor de academische zitting wenselijk: daniel.weyssow@auschwitz.be.

Najaar 2016 - Vier najaarslezingen over rechtsiconografie (Groeningemuseum, Brugge)

Naar aanleiding van de tentoonstelling *De Kunst van het Recht: Drie Eeuwen Gerechtigheid in Beeld* in het Brugse Groeningemuseum (28 oktober 2016 – 5 februari 2017), staat een reeks van vier boeiende najaarslezingen gepland. Internationale experts praten er over belangrijke topics uit de historische rechtsiconografie, waarbij het publiek voor- of nadien veel van de besproken werken in de tentoonstelling van dicht kan bekijken. De najaarslezingen, die u ook op de [webpagina](#) terugvindt, gaan door op donderdagen van 15 – 16 uur in de Vriendenzaal van het Groeningemuseum (Dijver 12, 8000 Brugge). De lezingen zijn gratis en er is geen reservatie nodig. Het programma ziet er als volgt uit:

- 10 november 2016: Valérie Hayaert : *Transparent blindfolds of Lady Justice*.
- 8 december 2016: Alain Wijffels: *Justitie en gerechtigheid: fundamenten van behoorlijk bestuur in de schilderijen van Vredeman de Vries in Gdansk*.
- 22 december 2016: Vanessa Paumen: *Van villing tot vel op de stoel. De straf van Cambyses in beeld*.
- 2 februari 2017: Robert Jacob: *Images de la justice et éthique du juge en Occident*.

10 November 2016 - Overhandiging Sartonmedaille aan prof. dr. Louis Berkvens (Gent, België)

Op zijn zitting van 10 maart heeft het Sartoncomité van de Universiteit Gent, op voordracht van de Gentse faculteit rechtsgeleerdheid, beslist dat de Sartonmedaille zal uitgereikt worden aan prof. dr. Louis Berkvens van de Universiteit Maastricht. Wij citeren uit de voordracht van de faculteit: "Professor Berkvens is Bijzonder Hoogleraar Rechtsgeschiedenis van de Limburgse territoria. Hij is de auteur van toonaangevende publicaties over wetsgeschiedenis, institutionele geschiedenis, procesrechtsgeschiedenis en strafrechtsgeschiedenis waarbij hij zich in het bijzonder richt op Nederlands Limburg en de ruimere Euregio daarrond. Professor Berkvens is tevens als Nederlandse hoofdredacteur van het rechtshistorisch tijdschrift *Pro Memoria* een belangrijke pleitbezorger van de samenwerking tussen Vlaamse en Nederlandse rechtshistorici. Hij geniet ook een grote bekendheid buiten de academische wereld. Zo zijn er meerdere archivariissen die onder zijn leiding een rechtshistorisch doctoraat geschreven hebben."

De overhandiging van de medaille, voorafgegaan door een lezing van professor Berkvens, zal doorgaan op **10 november 2016 om 16u00** in **auditorium NB III**, Faculteit Rechtsgeleerdheid, Universiteitstraat 4, Gent (niet op 24 november zoals in een eerdere nieuwbrief vermeld).

Titel van de lezing: *'Vergelijkende rechtsgeschiedenis van de EU-regio Maas-Rijn. Een driehoeksverhouding'*.

Gelieve uw komst te melden aan Karin.Pensaert@UGent.be.

Hoe de faculteit te bereiken: [Sarton Medal route](#)

16-18 januari 2017 – Congres: *The Art of Law: Artistic Representations and Iconography of Law & Justice in Context from the Middle Ages to the First World War* (Groeningemuseum, Brugge)

Van maandag 16 tot en met woensdag 18 januari 2017 gaat in de Vriendenzaal van het Brugse Groeningemuseum een internationaal en interdisciplinair congres door, getiteld **The Art of Law: Artistic Representations and Iconography of Law & Justice in Context from the Middle Ages to the First World War**. Naar aanleiding van de tentoonstelling *De Kunst van het Recht* bespreken meer dan 30 internationale vorsers uit de kunst-, rechts-, archeologie- en politieke geschiedenis en museale wereld de resultaten uit hun onderzoek naar de relatie tussen kunst en recht, de wijze waarop recht de kunst heeft geïnspireerd en hoe kunst en het beeld een rol speelt in de rechtsgeschiedenis tussen de late middeleeuwen en de eerste wereldoorlog. Dit congres is ook het sluitstuk van het 4de *work package (Self-)representations of Justice* binnen het BelSPo **IAP Justice and Populations: The Belgian Experience in International Perspective**.

Het voorlopig programma en alle praktische informatie (zoals inschrijvingen voor *early birds*) vindt u op de [webpagina](#).

Rechtshistorisch instituut in de kijker

Varia:

De voorgaande nieuwsbrieven kan U vinden op: www.rechtsgeschiedenis.be. Deze boodschap is U toegezonden omdat uw emailadres voorkomt in de lijst van ca. 400 rechtshistorische belangstellenden die bijgehouden wordt door het Instituut voor Rechtsgeschiedenis van de Universiteit Gent. Komt uw naam bij vergissing in deze lijst voor en wilt U geen verdere mails over rechtsgeschiedenis ontvangen, stuur dan een e-mail naar [de redactie](mailto:de.redactie). Uw naam zal dan uit de lijst verwijderd worden. Mogen wij de abonnees van de nieuwsbrief vragen steeds de wijziging van hun emailadres mee te delen.

Wilt U bepaalde vragen, mededelingen of aankondigingen van congressen, boeken e.d. over rechtsgeschiedenis of Romeins recht via deze nieuwsbrief laten verspreiden, mail dan naar: courant@ugent.be